

تاریخ جنگ در متون مقدس اسلام و مسیحیت

گروه نویسندگان

پوسته کتاب
۱۳۹۸

تاریخ جنگ در متون مقدس اسلام و مسیحیت

● نویسنده: گروه نویسندگان

● ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

● لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

● نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸ ● شمارگان: ۵۰۰ ● بها: ۶۰۰۰۰ تومان

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

❖ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائییه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۷-۳۷۷۴۲۱۵۵-۳۷۷۴۲۱۵۴ شماره: ۳۷۷۴۲۱۵۴ تلفن بخش: ۳۷۷۴۴۲۲۶

❖ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

❖ فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۶۶۹۶۹۸۷۸

❖ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۳۲۲۳۳۶۷۲

❖ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۲۲۰۳۷۰

❖ فروشگاه شماره ۵ (رنجین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: www.bustaneketab.com

فهرست مطالب

۱۹	پیشگفتار.....
۲۳	مقدمه.....
۲۳	ضرورت.....
۲۴	ویژگی.....
۲۵	پیشینه.....
۲۶	شیوه تحقیق.....
۲۸	هدف.....
۳۱	فصل اول: جنگ‌های کتاب مقدس.....
۳۵	جنگ‌های عصر آدم تا یعقوب.....
۳۷	قتل هابیل توسط قانن.....
۳۷	اسارت لوط و تلاش ابراهیم برای رهایی وی.....
۳۸	بلاهای ایوب نبی.....
۳۹	قتل عام مردان شکیم توسط شمعون و لاوی پسران یعقوب.....
۴۱	جمع‌بندی جنگ‌های عصر آدم تا یعقوب.....
۴۲	جنگ‌های عصر موسی.....
۴۳	نبرد عمالیقی‌ها و بنی اسرائیل.....
۴۴	کشتار بنی اسرائیل به سبب گوساله‌پرستی.....
۴۵	شکست بنی اسرائیل از عمالیقی‌ها و کنعانیان.....

- ۴۶..... نبرد بنی اسرائیل با کنعانیان ساکن عراد.....
- ۴۸..... نبرد بنی اسرائیل با اموریان.....
- ۴۸..... حمله موسی و بنی اسرائیل به یعزیر.....
- ۴۹..... نبرد بنی اسرائیل با مملکت باشان.....
- ۵۰..... تصرفات بنی اسرائیل.....
- ۵۰..... نبرد با مدیانیان بنی اسرائیل.....
- ۵۲..... جمع بندی جنگ های عصر موسی.....
- ۵۴..... جنگ های عصر یوشع.....
- ۵۴..... نبرد اریحا و یوشع.....
- ۵۶..... گناه عخان و شکست یوشع از عای.....
- ۵۷..... شکست عای توسط یوشع.....
- ۵۸..... صلح با جعونیان.....
- ۵۸..... نبرد یوشع با پنچ پادشاه.....
- ۶۰..... تصرف شهرهای جنوبی اموری ها توسط یوشع.....
- ۶۱..... فتوحات یوشع و شکست پادشاهان شمالی.....
- ۶۳..... جمع بندی جنگ های یوشع.....
- ۶۵..... جنگ های عصر داوران.....
- ۶۷..... نبرد بنی اسرائیل با کنعانیان، فرزی ها و اموریان.....
- ۶۸..... نبرد بنی اسرائیل به رهبری عتئی ئیل با پادشاه بین النهرین.....
- ۶۹..... نبرد بنی اسرائیل به رهبری ایهود با عجلون پادشاه موآب.....
- ۶۹..... نبرد بنی اسرائیل به رهبری شمجر با فلسطینی ها.....
- ۷۰..... نبرد بنی اسرائیل به رهبری باراق با کنعانیان.....
- ۷۰..... تسلط مدیانیان بر بنی اسرائیل.....
- ۷۱..... نبرد بنی اسرائیل به رهبری جدعون با مدیانیان.....
- ۷۱..... کشتار سوکوت و فنوئیل.....
- ۷۲..... کشته شدن ۶۹ پسر جدعون به دست ایملک.....
- ۷۳..... درگیری ایملک با اهالی شکیم.....

۷۳	.....حمله ایملک به تاباص
۷۴	.....تسلط فلسطینی ها و عمونی ها بر بنی اسرائیل
۷۴	.....سرکوب عمونی ها توسط بنی اسرائیل به رهبری یفتاح
۷۵	.....نبرد قبیله جلعاد با قبیله افرایم
۷۵	.....تسلط فلسطینی ها بر بنی اسرائیل
۷۶	.....قتل عام سی تن توسط سامسون
۷۶	.....نبرد سامسون با فلسطینی ها
۷۷	.....انتقام سامسون از فلسطینی ها
۷۸	.....نبرد قبیله دان با لایش
۷۸	.....قتل عام قبیله بنیامین
۸۰	.....نبرد بنی اسرائیل با قبیله جلعاد
۸۱	.....از دست دادن صندوق عهد در نبرد با فلسطینی ها
۸۲	.....شکست فلسطینی ها از بنی اسرائیل به رهبری سموئیل
۸۳	.....جمع بندی جنگ های داوران
۸۶	.....جنگ های عصر پادشاهان
۸۷	.....نبرد شائول با عمونی ها
۸۷	.....نبرد شائول با فلسطینی ها
۸۸	.....نبرد سپاه مشترک رثوبین، جاد و بخشی از قبیله منسی با حاجریان و متحدانش
۸۹	.....نبرد شائول با عمالیتی ها
۹۰	.....نبرد شائول و داود با فلسطینی ها
۹۰	.....نبرد داود با فلسطینی ها
۹۱	.....شکست مجدد فلسطینی ها و فرار داوود از شائول
۹۱	.....قتل عام کاهنان و ساکنان نوب توسط شائول
۹۲	.....نبرد داود و قبیله قعیله با فلسطینی ها
۹۲	.....کشتار داود در شهرهای فلسطین
۹۳	.....نبرد داود با عمالیتی ها
۹۳	.....نبرد شائول با فلسطین

- ۹۴..... پادشاهی داود و نبرد او با اسرائیل
- ۹۵..... نبرد داود با یبوسی‌ها
- ۹۵..... نبرد داود با فلسطینی‌ها
- ۹۶..... فتوحات داود
- ۹۷..... نبرد داود با عمونی‌ها و سوری‌ها
- ۹۷..... تصرف پایتخت عمونیان توسط داود
- ۹۸..... شورش ابشالوم علیه داود
- ۹۸..... شورش شیع
- ۹۹..... انتقام جبعونی‌ها از خاندان شائول
- ۹۹..... نبرد داود با غول پیکران فلسطینی
- ۱۰۰..... وصیت‌های داود به سلیمان
- ۱۰۲..... انتقام‌های سلیمان
- ۱۰۲..... شورش یربعام
- ۱۰۲..... تصرف حمات و صوبه توسط سلیمان
- ۱۰۴..... جمع‌بندی جنگ‌های عصر پادشاهان
- ۱۰۷..... جنگ‌های عصر تجزیه و اسارت بابلی
- ۱۱۰..... قیام یربعام
- ۱۱۰..... نبرد رحبعام، پادشاه یهودیه، با شیشق، پادشاه مصر
- ۱۱۱..... جنگ‌های یربعام و رحبعام
- ۱۱۱..... نبرد ایبا با یربعام و قتل عام ۵۰۰ هزار نفر
- ۱۱۲..... نبرد آسا، پادشاه یهودیه، با زارح، سردار حبشی
- ۱۱۲..... توطئه بعشا علیه ناداب پادشاه اسرائیل
- ۱۱۳..... نبرد بنهدد (پادشاه سوریه) با بعشا (پادشاه اسرائیل)
- ۱۱۳..... توطئه علیه ایله پادشاه اسرائیل
- ۱۱۴..... قتل عام کاهنان بعل توسط ایلیای نبی
- ۱۱۴..... نبرد بنهدد، پادشاه سوریه، و ۳۲ پادشاه دیگر با اخاب، پادشاه اسرائیل
- ۱۱۵..... نبرد یهودیه و اسرائیل با راموت جلعاد

- نبرد یهوشافاط، پادشاه یهودیه، با موآبیان، عمونیان و معونی‌ها ۱۱۵
- جنگ بین اسرائیل و موآب ۱۱۶
- معجزه الیشع در جنگ سوریه با اسرائیل ۱۱۷
- شکست قشون سوری از اسرائیل ۱۱۷
- نبرد یهورام پادشاه یهودیه با ادومیان ۱۱۷
- حمله فلسطینی‌ها و عرب‌ها به یهودیه ۱۱۸
- نبرد اخزیا، پادشاه یهودیه، و یورام، پادشاه اسرائیل، با راموت جلعاد ۱۱۸
- انقلاب یهو علیه اخزیا، پادشاه یهودیه، و یورام، پادشاه اسرائیل ۱۱۹
- سلطنت عتلیا و یواش در یهودیه ۱۱۹
- نبرد ارتش سوریه با یواش پادشاه یهودیه ۱۲۰
- نبرد سوریه و یهوآخاز پادشاه اسرائیل ۱۲۰
- نبرد پادشاهان اسرائیل با پادشاه سوریه ۱۲۱
- نبرد امصیا پادشاه یهودیه با ادومی‌ها ۱۲۱
- نبرد امصیا، پادشاه یهودیه، با یهوآش، پادشاه اسرائیل ۱۲۲
- جنگ‌های یربعام دوم ۱۲۲
- نبرد عزّریا، پادشاه یهودیه، با فلسطینی‌ها، عرب‌های جوربعل و معونیان ۱۲۲
- حمله منحیم (مناخیم) به سامره ۱۲۳
- ترور فقحیا توسط فقح ۱۲۳
- نبرد پادشاه آشور با فقح، پادشاه اسرائیل ۱۲۴
- نبرد یوتام پادشاه یهودیه با عمونیان ۱۲۴
- نبرد آحاز پادشاه یهودیه با سوریه و اسرائیل ۱۲۴
- نبرد آحاز پادشاه یهودیه و آشور با سوریه ۱۲۵
- نبرد فلسطینی‌ها و ادومی‌ها با آحاز، پادشاه یهودیه ۱۲۵
- شکست قبایل رئوبین، جاد و نصف منسی از پادشاه آشور ۱۲۵
- نبرد هوشع، پادشاه اسرائیل، با شلمناسر، پادشاه آشور ۱۲۶
- تهاجم آشوریان به یهودیه ۱۲۷
- تهاجم قبیله شمعون به حامی‌ها و عمالیقی‌ها ۱۲۷

- ۱۲۷ ..... نبرد امپراتور آشور با منسی پادشاه یهودیه.
- ۱۲۸ ..... قتل عام کاهنان بتخانه‌ها توسط یوشیا.
- ۱۲۸ ..... نبرد یهودیه با نکو پادشاه مصر.
- ۱۲۹ ..... نبرد یهو یاقیم، پادشاه یهودیه، با نبوکدنصر.
- ۱۲۹ ..... نبرد یهو یاکین، پادشاه یهودیه، با نبوکدنصر.
- ۱۳۰ ..... حمله نبوکدنصر به یهودا.
- ۱۳۱ ..... ترور جدلیا پادشاه دست نشانده نبوکدنصر در یهودیه.
- ۱۳۱ ..... حمله یهودیت.
- ۱۳۲ ..... جنگ کوروش با بابلی‌ها.
- ۱۳۴ ..... ایرانی کشی یهودیان.
- ۱۳۵ ..... جمع‌بندی جنگ‌های عصر تجزیه و اسارت بابلی.
- ۱۴۱ ..... جنگ‌های بعد از بازگشت از اسارت.
- ۱۴۳ ..... فتوحات اسکندر مقدونی.
- ۱۴۴ ..... لشکرکشی هلیودور به اورشلیم.
- ۱۴۴ ..... قتل عام آنتیوخوس چهارم در یهودیه.
- ۱۴۵ ..... کشتار مجدد یهودیان.
- ۱۴۶ ..... قربانی خوک در معبد اورشلیم.
- ۱۴۶ ..... شورش مکابیان.
- ۱۴۷ ..... حمله آشوریان به یهودیان صحرا.
- ۱۴۷ ..... نبرد یهودا مکابی با آپولونیوس.
- ۱۴۸ ..... نبرد یهودا مکابی با سرون.
- ۱۴۸ ..... نبرد یهودا با جرجیاس.
- ۱۴۸ ..... نبرد یهودا با نیکانور.
- ۱۴۹ ..... نبرد یهودا با تیموتائوس و بکیدس.
- ۱۴۹ ..... لشکرکشی لسیاس برای نبرد با یهودیان.
- ۱۵۰ ..... ادومیان علیه یهودا.
- ۱۵۰ ..... نبرد یهودا با بنی عمون.

- ۱۵۱ ..... نبرد بنی اسرائیل با ملت‌های جلعاد و جلیل.
- ۱۵۲ ..... حمله مجدد تیموتائوس به یهودا.
- ۱۵۳ ..... نبرد یهودا و تیموتائوس در جازر.
- ۱۵۳ ..... خیانت اهالی یافا به یهودیان.
- ۱۵۴ ..... نبرد یهودا با اعراب.
- ۱۵۴ ..... حمله یهودا به عفرون.
- ۱۵۴ ..... حمله فرماندهان لشکر یهودا به یمینا.
- ۱۵۵ ..... نبرد آنتیوخوس پنجم با یهودا در بیت زکریا.
- ۱۵۶ ..... دیمیتریوس اول و حمله به مکابیان.
- ۱۵۸ ..... حمله نیکانور برای دستگیری راسیس.
- ۱۵۸ ..... شکست و مرگ نیکانور.
- ۱۵۹ ..... نبرد بثرزیت و مرگ یهودا مکابی.
- ۱۶۰ ..... جانشینی یوناتان و لشکرکشی بکیدس علیه وی.
- ۱۶۰ ..... شکست بکیدس در بیت بیصای.
- ۱۶۰ ..... جنگ اسکندر بالاس با دیمیتریوس اول.
- ۱۶۱ ..... لشکرکشی دیمیتریوس دوم علیه یوناتان.
- ۱۶۱ ..... کمک یوناتان به دیمیتریوس دوم.
- ۱۶۲ ..... حمایت یوناتان از آنتیوخوس ششم علیه دیمیتریوس دوم.
- ۱۶۳ ..... لشکرکشی‌های یوناتان در بقاع سوریه و شمعون در فلسطین.
- ۱۶۳ ..... لشکرکشی تریفون برای دستگیری یوناتان.
- ۱۶۴ ..... جانشینی شمعون و لشکرکشی تریفون برای اشغال یهودیه.
- ۱۶۴ ..... سلطنت تریفون و جنگ با مکابیان.
- ۱۶۵ ..... نبرد قندوباس حاکم با یهودیان.
- ۱۶۶ ..... قتل شمعون و پسرانش.
- ۱۶۷ ..... جمع‌بندی جنگ‌های عصر بعد از بازگشت از اسارت.
- ۱۷۲ ..... خشونت‌های عصر مسیح.
- ۱۷۳ ..... قتل کودکان توسط هیرودیس.

- ۱۷۳ ..... شورش اول عیسی در معبد.
- ۱۷۴ ..... شورش دوم عیسی در معبد.
- ۱۷۴ ..... غرق کردن گله خوک‌ها.
- ۱۷۵ ..... آمادگی مسیح برای نبرد مسلحانه.
- ۱۷۶ ..... مصلوب شدن عیسی.
- ۱۷۶ ..... کشته شدن حنایا و سفیره.
- ۱۷۷ ..... قتل‌های پولس.
- ۱۷۸ ..... جمع‌بندی خشونت‌های عصر مسیح.
- ۱۷۹ ..... جنگ‌های آخرالزمان.
- ۱۷۹ ..... دوران مصیبت عظیم.
- ۱۸۰ ..... نبرد آرماگدون.
- ۱۸۱ ..... بازگشت ثانویه مسیح و کشتار بزرگ.
- ۱۸۵ ..... رستاخیز دوم و معاد.
- ۱۸۶ ..... جمع‌بندی جنگ‌های آخرالزمان.
- ۱۸۹ ..... فصل دوم: دیدگاه الاهدانان درباره جنگ‌های کتاب مقدس.
- ۱۹۱ ..... پاک کردن سرزمین از بت‌پرستی و گناه.
- ۱۹۴ ..... برای اینکه بنی اسرائیل را به بت‌پرستی نکشاند.
- ۱۹۵ ..... مجازات برای عدم پس دادن سرزمین موعود به بنی اسرائیل.
- ۱۹۷ ..... حق دفاع.
- ۱۹۸ ..... آماده سازی ظهور مسیح.
- ۲۰۰ ..... عذاب الاهی.
- ۲۰۱ ..... راه حل الهیاتی.
- ۲۰۴ ..... عدم پذیرش صلح.
- ۲۰۵ ..... قصاص پیشگیرانه.
- ۲۰۷ ..... مجازات گناه اصلی.
- ۲۰۹ ..... کشتار حیوانات.

- کشتار کودکان..... ۲۱۰
- این رفتارها مربوط به عهد قدیم بوده است..... ۲۱۴
- داستان‌ها سمبلیک است..... ۲۱۸
- دیدگاه منتقدان درباره جنگ‌های کتاب مقدس..... ۲۲۰
- خشونت بی‌مرز در کتاب مقدس..... ۲۲۰
- عیسی مسیح مسئول این خشونت‌ها..... ۲۲۱
- نسل‌کشی‌های کتاب مقدس توجیه‌گر جنایات تاریخ کلیسا..... ۲۲۲
- فصل سوم: جنگ و صلح در قرآن و سنت پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام**..... ۲۲۵
- جنگ‌های پیامبر اسلام در قرآن..... ۲۲۹
- جنگ‌های پیامبر اسلام ﷺ در روایات..... ۲۳۲
- جنگ‌های بازپس‌گیری اموال مصادره‌شده توسط مشرکان مکه..... ۲۳۳
- سریه حمزه بن عبدالمطلب در عیص..... ۲۳۵
- سریه عبیده بن حارث در رایغ..... ۲۳۵
- سریه سعد بن ابی وقاص در خرار..... ۲۳۶
- غزوه ابواء یا ودان..... ۲۳۶
- غزوه بواط..... ۲۳۶
- غزوه ذات العشیره..... ۲۳۷
- غزوه بدر اولی یا سفوان..... ۲۳۷
- سریه عبدالله بن جحش در نخله..... ۲۳۷
- غزوه بدر کبری..... ۲۳۸
- سریه زید بن حارثه در قرده..... ۲۳۹
- جنگ‌های دفاعی بین بدر و احزاب..... ۲۴۰
- غزوه الکدر یا بنی سلیم..... ۲۴۰
- غزوه السویق..... ۲۴۱
- غزوه ذی الامر یا غطفان..... ۲۴۱
- غزوه بحران..... ۲۴۲

- ۲۴۲..... غزوه بنی قینقاع.
- ۲۴۴..... غزوه احد.
- ۲۴۵..... غزوه حمراء الاسد.
- ۲۴۶..... سریه ابوسلمه در قطن.
- ۲۴۷..... سریه رجیع.
- ۲۴۸..... فاجعه بئر معونه.
- ۲۴۹..... غزوه بنی النضیر.
- ۲۵۰..... غزوه ذات الرقاع.
- ۲۵۱..... غزوه بدر صغری (ثانی یا موعده).
- ۲۵۱..... غزوه دومة الجندل.
- ۲۵۳..... از احزاب تا حدیبیه.
- ۲۵۳..... غزوه احزاب (خندق).
- ۲۵۵..... غزوه بنی قریظه.
- ۲۵۸..... سریه محمد بن مسلمه انصاری به قرطاء.
- ۲۵۸..... سریه عکاشه به غمر.
- ۲۵۹..... سریه محمد بن مسلمه به ذی القصه.
- ۲۵۹..... سریه أبو عبیده بن جراح به ذی القصه.
- ۲۶۰..... سریه زید بن حارثه به بنی سلیم در جموم.
- ۲۶۰..... غزوه بنی لحيان.
- ۲۶۱..... غزوه ذی قرد.
- ۲۶۲..... سریه زید بن حارثه به طرف.
- ۲۶۲..... سریه زید بن حارثه به حسمى (جدام).
- ۲۶۳..... سریه زید بن حارثه به وادی القری.
- ۲۶۴..... سریه زید بن حارثه به مدین.
- ۲۶۴..... سریه عبدالرحمان بن عوف به دومة الجندل.
- ۲۶۵..... سریه علی بن ابی طالب علیه السلام به فدک.
- ۲۶۵..... غزوه بنی المصطلق یا مرسیع.

- ۲۶۶ ..... سريه عبدالله بن رواحه به خيبر.
- ۲۶۷ ..... سريه كرز بن جابر فهري به ذى الجدر.
- ۲۶۸ ..... از حديبيه تا فتح مکه.
- ۲۶۸ ..... صلح حديبيه.
- ۲۷۰ ..... غزوه خيبر.
- ۲۷۱ ..... غزوه وادى القرى.
- ۲۷۲ ..... سريه عمر بن خطاب به تربه.
- ۲۷۲ ..... سريه ابوبكر به نجد.
- ۲۷۲ ..... سريه بشير بن سعد به فدك.
- ۲۷۳ ..... سريه غالب بن عبدالله ليثى به بنى مره.
- ۲۷۴ ..... سريه غالب بن عبدالله به ميفعه.
- ۲۷۴ ..... سريه بشير بن سعد به يمن و جناب.
- ۲۷۵ ..... سريه ابن ابى العوجا.
- ۲۷۵ ..... سريه غالب بن عبدالله كليى ليثى به كديد.
- ۲۷۶ ..... سريه كعب بن عمير غفارى به ذات اطلاق.
- ۲۷۶ ..... سريه شجاع بن وهب اسدى به بنى عامر (هوازن).
- ۲۷۷ ..... سريه موته.
- ۲۷۸ ..... سريه ذات السلاسل.
- ۲۷۹ ..... سريه اول على ابن ابى طالب عليه السلام به بنى خثعم.
- ۲۸۰ ..... سريه ابوقتاده بن ربعى انصارى به خضره.
- ۲۸۱ ..... فتح مکه تا وفات پيامبر.
- ۲۸۲ ..... سريه ابو عبیده بن جراح به سواحل دريا.
- ۲۸۲ ..... سريه ابوقتاده بن ربعى انصارى به بطن اضم.
- ۲۸۳ ..... فتح مکه.
- ۲۸۴ ..... سريه خالد بن وليد براى نابودى بت عزى.
- ۲۸۵ ..... سريه عمرو بن عاص براى نابودى بت سواع.
- ۲۸۵ ..... سريه سعد بن زيد اشهلى براى نابودى منات.

- ۲۸۶ ..... سریه خالد بن سعید بن عاص به عرنه.
- ۲۸۶ ..... سریه هشام بن عاص به یلملم.
- ۲۸۶ ..... سریه غالب بن عبدالله با بنی مدلج.
- ۲۸۶ ..... سریه عمرو بن امیه با بنی دیل.
- ۲۸۷ ..... سریه عبدالله بن سهیل بن عمرو عامری با بنی محارب.
- ۲۸۷ ..... سریه نمیله بن عبدالله لیشی بر سر بنی ضمیره.
- ۲۸۷ ..... سریه خالد بن ولید به بنی جذیمه.
- ۲۸۸ ..... غزوه حنین.
- ۲۸۹ ..... سریه ابو عامر اشعری به اوطاس.
- ۲۸۹ ..... سریه طفیل بن عمرو دوسی بر سر ذی الکفین.
- ۲۹۰ ..... سریه دوم علی بن ابی طالب علیه السلام به بنی خثعم.
- ۲۹۰ ..... غزوه طایف.
- ۲۹۱ ..... سریه علی ابن ابی طالب علیه السلام به ثقیف.
- ۲۹۱ ..... اعزام قیس ابن سعد به صعدا.
- ۲۹۱ ..... سریه عینة بن حصن فزاری.
- ۲۹۲ ..... اعزام ضحاک بن سفیان کلابی به قرطاء.
- ۲۹۲ ..... سریه عبدالله ابن عوسجه به بنی حارث ابن عمرو.
- ۲۹۲ ..... سریه علقمة بن مجرّز مدلجی در ساحل جدم.
- ۲۹۳ ..... سریه علی بن ابی طالب علیه السلام به فلس.
- ۲۹۳ ..... سریه عکاشة بن محصن به جناب (قبیله عذره به علاوه قبیله بلی).
- ۲۹۴ ..... غزوه تبوک.
- ۲۹۴ ..... سریه خالد بن ولید به دومة الجندل.
- ۲۹۵ ..... سریه خالد بن ولید با بنی حارث.
- ۲۹۵ ..... سریه اول علی بن ابی طالب علیه السلام به یمن.
- ۲۹۶ ..... سریه دوم علی ابن ابی طالب علیه السلام به یمن.
- ۲۹۶ ..... سریه علی ابن ابی طالب علیه السلام به بنی زید.
- ۲۹۷ ..... سریه معاذ ابن جبل و ابو موسی اشعری به یمن.

۲۹۷	.....	سریه قطبه ابن عامر به خثعم
۲۹۸	.....	سریه جریر به هدم کعبه یمانیه
۲۹۸	.....	سریه نابودی بت ربه
۲۹۹	.....	سریه ابی امامه به سوی قومش
۲۹۹	.....	سریه جهنی به ابی سفیان بن حارث
۳۰۱	.....	جنگ‌های زمان امام علی <small>علیه السلام</small>
۳۰۱	.....	جنگ جمل
۳۰۳	.....	جنگ صفین
۳۰۴	.....	جنگ نهروان
۳۰۷	.....	فصل چهارم: دیدگاه منتقدان نسبت به جنگ‌های صدر اسلام
۳۰۹	.....	فتوحات خلفا
۳۱۳	.....	شرکت حسنین در فتوحات
۳۱۷	.....	فصل پنجم: مقایسه تحلیلی جنگ‌های اسلام و مسیحیت
۳۲۰	.....	مقایسه تحلیلی تعداد جنگ‌های اسلام و مسیحیت
۳۲۰	.....	تعداد جنگ‌های کتاب مقدس
۳۲۲	.....	تعداد جنگ‌های صدر اسلام
۳۲۴	.....	جنگ‌هایی که شهدای آن‌ها تا سالها بعد پیامبر زنده بودند
۳۲۴	.....	جنگ‌هایی که مکان وقوع آن مورد تردید است
۳۲۵	.....	سند ضعیف برخی از جنگ‌ها
۳۲۶	.....	جعل تکراری برخی از جنگ‌ها
۳۲۷	.....	جعل جنگ برای کرامت سازی
۳۲۷	.....	سایر جنگ‌های جعلی
۳۳۰	.....	جنگ‌های بدون درگیری نظامی
۳۳۵	.....	جنگ‌های بدون تلفات
۳۳۶	.....	جنگ‌های چند نفره

- ۳۴۲ ..... مقایسه تحلیلی تعداد تلفات جنگ‌های اسلام و مسیحیت.
- ۳۴۲ ..... تلفات جنگ‌های کتاب مقدس.
- ۳۵۱ ..... تلفات جنگ‌های صدر اسلام.
- ۳۶۲ ..... مقایسه تحلیلی شیوه‌های مواجهه با دشمن در اسلام و مسیحیت.
- ۳۶۲ ..... شیوه کتاب مقدس در مواجهه و کشتار دشمن.
- ۳۶۶ ..... شیوه اسلام در مواجهه و کشتار دشمن.
- ۳۷۰ ..... مقایسه تحلیلی جنگ‌های دفاعی و هجومی جنگ‌های اسلام و مسیحیت.
- ۳۷۰ ..... جنگ‌های کتاب مقدس.
- ۳۷۸ ..... جهادهای زمان معصومین.
- ۳۸۰ ..... ۱. باز پس گیری اموال.
- ۳۸۲ ..... ۲. جنگ دفاعی.
- ۳۸۴ ..... ۳. جنگ با پیمان شکنان.
- ۳۸۵ ..... ۴. مبارزه با شورش و توطئه.
- ۳۸۶ ..... ۵. جنگ پیشگیرانه.
- ۳۸۸ ..... ۶. اعزام جهت کسب اطلاع.
- ۳۸۸ ..... ۷. تخریب بتخانه.
- ۳۹۰ ..... مقایسه تحلیلی تعداد اسیران در اسلام و مسیحیت.
- ۳۹۰ ..... تعداد اسرای جنگی در کتاب مقدس.
- ۳۹۴ ..... تعداد اسرای جنگی در جنگ‌های صدر اسلام.
- ۴۰۱ ..... فهرست منابع.

پیشگفتار

امروزه حوزه ادیان و مذاهب به عنوان یکی از پایه‌های اصلی و ارکان تحول در نظام‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جوامع، اهمیت خود را به مناسبات گوناگون بشری تحمیل نموده است و شاهد رقابت‌های جدی میان ادیان هستیم. مسیحیت در میان ادیان دغدغه‌دار تبلیغ و ترویج پیشتاز بوده و نگاهی تاریخی نشان می‌دهد این دین از همان قرون اول پیدایش، در تکاپوی گسترش بوده و از این رو، مبلغانی را به اطراف و اکناف جهان می‌فرستاد تا تبلیغ و تبشیر کنند. جایگاه‌یابی و اهمیت‌شناسی مقوله «تبشیر» و «تبلیغ» در مسیحیت و چراجویی تبدیل آن به یکی از ارکان جدایی‌ناپذیر این دین را می‌بایست در باب ۲۸، آیه ۱۹ انجیل متی جستجو کرد که در آن، عیسی در آخرین وصایای خود به حواریون، آنان را فرمان می‌دهد: «پس رفته، همه امت‌ها را شاگرد سازید و ایشان را به نام پدر، پسر و روح القدس تعمید دهید». اما آن‌چه که در قرون پس از عیسی و تحریفات در مسیر و منش او شاهد آن بودیم و از پیوند کلیسا با زورمندی و ثروت‌اندوزی و قرین شدن آن با اهداف سلطه‌جویان و استعمارگران حکایت داشت، نشان داد که می‌بایست میان دغدغه مومنان مسیحی برای دعوت از سایر آیین‌ها و کیش‌ها به دین خود و تبشیرهای آلوده به اغراض و مطامع اقتصادی و سیاسی نظام سلطه، تفاوتی جدی قائل شد. چرا که به گواهی اسناد

خداشنه‌ناپذیر تاریخی، برخی از جریان‌های مروج فضای تبشیری که بیشتر آن‌ها را می‌توان در میان پروتستان‌ها و اونجلیست‌ها سراغ گرفت، بیش از آن‌که دلبسته گسترش آیین عیسوی باشند، همچون ابزاری در خدمت نیل چپاول‌گران به مقاصد خود بوده‌اند و البته از این رهگذر، منافی نیز برای خود به دست آورده‌اند.

انقلاب اسلامی ایران به عنوان نظامی مبتنی بر باورهای اعتقادی، بصورت جدی با دیدگاه‌های ادیانی و فرقه‌ای بدیل و رقیب مواجه بوده است آنچنانکه در برخی عرصه‌های فرهنگی، جنگی پنهان به منظور تغییر و تهدید باورهای اعتقادی نسل جوان و آتیه ساز در حال وقوع است و در دهه‌های اخیر، گسترش و فروغ هر چه بیشتر گفتمان انقلاب اسلامی و آموزه‌های مکتب اهل بیت علیهم‌السلام، هجمه‌ها و خصومت‌های روزافزونی را برانگیخته و معاندان نظام اسلامی را با تمام زاد و توشه خود به صحنه معارضه پیدا و پنهان با آموزه‌های اسلام ناب محمدی کشانده است. در همین راستا، شاهد تلاش برای به چالش کشیدن اقتدار انقلاب اسلامی از طریق تمرکز بر مسئله مذاهب و قومیت‌ها هستیم که می‌تواند فرصت‌ها و سرمایه‌های ارزنده این تنوع مذهبی و قومی را به انحراف و اتلاف بکشاند. گسترش چشمگیر حجم اقدامات تبشیری و فعالیت‌های فرقه‌ای در دهه چهارم انقلاب اسلامی، گواه آن است که معارضان دیرین ایران اسلامی، با پذیرش ناکامی در حوزه جنگ سخت، با چرخشی آشکار قدم به جبهه جنگ نرم نهاده‌اند؛ به گونه‌ای که به جرأت می‌توان گفت امروز استحاله دینی و اعتقادی از طریق دامن زدن به فعالیت‌های تبشیری و تبلیغی، به یکی از استراتژی‌های مهم نظام سلطه برای ضربه زدن به کیان انقلاب شکوهمند ایران بدل گشته است.

اکنون در کنار اقدامات شایسته و فراوان نظام اسلامی، حوزه‌های علمیه و نهادهای متولی عرصه فرهنگ، دفتر تبلیغات اسلامی نیز با آرایش سازمانی جدید و با

رویکرد مساله محوری، چند ایامی است که با تاسیس قطب‌های علمی و راهبردی و میزهای کارشناسی، مطالعات مساله‌شناسانه، کاربردی و هم‌افزای حیطه‌های علمی مختلف و تلفیق دانش‌های میان و بینا رشته‌ای را در دستور کار قرار داده است و این امید می‌رود که مساله‌ها و چالش‌های حوزه‌های مختلف فرهنگ و دین، با شناخت و راه‌کاریابی علمی همراه شوند.

قطب تعمیق ایمان دینی و مقابله با فرق انحرافی دفتر تبلیغات اسلامی که مساله شناسی تهدیدات و فرصت‌های تعاملی مسیحیت را با حضور برترین کارشناسان و فضلالی نامدار این عرصه، در میز کارشناسی مسیحیت خود پی جویی می‌کند، اینگونه هدف گذاری نموده است که: به شناختی عالمانه، مقایسه‌ای، کاربردی، متناسب با حوزه‌های خلاء و نیازهای عینی از مسیحیت دست یابد و مطالعات صورت پذیرفته بر اساس نظام نیازها و اولویت‌های احصا شده را در اختیار جامعه علمی و کارشناسی قرار دهد. در میز کارشناسی مسیحیت تلاش شده است تا در کنار بهره‌مندی از رهیافت‌های سایر مراکز و نهادهای پژوهشی و فرهنگی، ماهیت مسیحیت تبشیری مورد واکاوی دقیق، پژوهش‌های انضمامی و ترویج عالمانه و اثر بخش قرار گرفته و با همکاری هم‌افزای سایر نهادها، قدم‌های موثری در راه مقابله با توطئه‌های شوم این جریان برداشته شود. در همین راستا، یکی از مهم‌ترین رسالت‌های فعالین مواجهه با مسیحیت تبشیری، آگاهی بخشی و روشنگری نسبت به مخاطرات این جریان، انجام مطالعات تطبیقی اسلام و مسیحیت و پاسخ به شبهات پر تعدادی است که کیان فکری نسل جوان این مرز و بوم را مورد تهدید قرار داده است و می‌بایست انحطاط اندیشه‌های ترویج شده از سوی مبشران مسیحی را تبیین و اهداف پشت پرده این گرایش فکری را برملا نمود و از طریق تطبیق و مقارنه، برتری و سعادت بخشی اندیشه اسلامی را نمایان‌تر کرد و همچنین با ارائه گزارشی از پیشینه

تاسیس فرقه‌های تبشیری، نقش نظام سلطه در توسعه و ترویج آنها را تشریح نمود. نوشتار حاضر تلاشی در راستای مطالعه‌ای تطبیقی و مبتنی بر پژوهش‌های کاربردی از سوی کارشناسان این حوزه است.

امید آن می‌رود که از رهگذر مقابله با این فرق انحرافی در خدمت مطامع استعمار فرا نو، به حول و قوه الهی شاهد ارتقاء و تعمیق باورهای دینی باشیم و این تلاش مرضی رضای حضرت صاحب الامر علیه السلام واقع گردد.

سپاس و تقدیر خویش را پیش از هرکس باید به محققان گرانمایه این اثر نثار کنیم که بار اصلی این تلاش را بر دوش گرفتند. هم چنین باید از مدیریت و پیگیری سخت کوشانه جناب آقای دکتر محمد علی سلیمانی، دبیر قطب تعمیق ایمان دینی یاد می‌کنیم که سهم اصلی در به بار نشستن این کتاب را داشته‌اند. و نیز از همه عزیزانی که در آمایش و انتشار این اثر مساعدت کرده‌اند سپاسگزاریم.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

محمد تقی سبحانی

رئیس قطب تعمیق ایمان دینی و مقابله با فرق انحرافی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

مقدمه

بشریت تاریخ خود را با جنگ بین هابیل و قابیل آغاز کرد و با جنگ‌های هولناک آخرالزمان به پایان خواهد رساند. بشریت در تاریخ همواره گرفتار جنگ و کشمکش و خونریزی بوده است. متون مقدس و تاریخ ادیان نیز روایتگر جنگ‌ها و خونریزی‌های فراوانی هستند. گاهی پیروان ادیان به فرمان خداوند شیپور جنگ را می‌نواختند و گاهی نیز به فرمان خدا در مقابل دشمنان دفاع می‌کردند و اجازه نمی‌دادند مهاجمان امنیت آنها را تهدید کنند، گاهی این جنگ‌ها به فرمان مستقیم خداوند یا پیامبران خدا آغاز می‌شد و گاهی نیز بزرگان دینی با سوءاستفاده از اعتماد پیروان، آنان را برای جنگ تشویق و ترغیب می‌کردند.

ضرورت

هنگامی که مناظرات و گفت‌وگوهای بین مدافعان مسلمان و مسیحی را مرور می‌کردم متوجه شدم که سؤالات زیادی درباره جنگ‌های صدر اسلام و همچنین جنگ‌های تاریخ مسلمانان در ذهن شبانان مسیحی و همچنین سؤالات زیادی از جنگ‌های کتاب مقدس و جنگ‌های تاریخ مسیحیت در ذهن مدافعان مسلمان وجود دارد. آنچه موجب رنجش می‌شد این بود که شناخت کافی‌ای از تاریخ جنگ‌ها، میزان

تلفات و خسارات، علل وقوع جنگ‌های تاریخی و میزان اخلاق‌مدارانه بودن یا نبودن جنگ‌های اسلام و مسیحیت وجود ندارد.

نبود چنین اطلاعاتی منجر به اتهام زنی‌های بی‌اساس به یکدیگر شده است. بسیاری از افراد بدون بررسی دقیق تاریخی به برخی از ادیان اتهام خشونت‌طلبی می‌زنند و یا آماری بدون سند از جنگ‌های منتسب به ادیان ارائه می‌کنند. رسانه‌ها نیز با ایجاد جو روانی، سعی در سیاه‌نمایی چهره برخی از ادیان کرده‌اند. این در حالی است که اگر آمار دقیقی از نقش تاریخی ادیان در ایجاد خشونت یا رفع آن به دست می‌آمد، فرصت برای کسانی که می‌خواهند با ارائه آمارهای غلط درباره برخی از ادیان سیاه‌نمایی کنند، به وجود نمی‌آمد.

ویژگی

تا کنون تلاش مورخان بیشتر در جهت ثبت و تحلیل جزئیات جنگ‌ها بوده و ال‌هیدانان نیز اخلاقیات و مسائل حقوقی و فقهی جنگ‌ها را بررسی می‌کرده‌اند و کمتر کسی از بین محققان به ارائه آمار کلی از جنگ‌های مقدس در متون مقدس ادیان و جنگ‌های ذکر شده در تاریخ مکتوب بشر پرداخته است.

به سبب وجود همین خلأ تصمیم به نگارش متنی مستند، تحقیقی و بی‌طرفانه از جنگ‌های تاریخ اسلام و مسیحیت گرفتیم تا ضمن ارائه گزارش مختصری از تمامی جنگ‌های مکتوب در متون مقدس اسلام و مسیحیت، نسبت به ارائه شناخت کافی به محققان مسلمان و مسیحی گامی بلند برداریم.

از همین رو نیاز بود به طور مستند موارد زیر درباره جنگ‌ها مشخص شود: تعداد جنگ‌های مطرح شده در کتاب مقدس و قرآن و روایات چه مقدار است، در این جنگ‌ها چه مقدار تلفات انسانی و خسارت مالی به وجود آمده است، چه تعداد

از این جنگ‌ها دفاعی و چه تعداد تهاجمی بوده است، این جنگ‌ها با چه هدفی رخ داده است، در این جنگ‌ها از چه تاکتیک‌هایی استفاده شده است، در این جنگ‌ها تا چه میزان اخلاق جنگ و حقوق بشردوستانه رعایت می‌شده است.

علاوه‌براین، باید بررسی کنیم که در جنگ‌های بزرگ تاریخ مکتوب بشر در ۳ هزار ساله اخیر، چه تعداد انسان کشته شده و نقش پیروان ادیان و مکاتب مختلف در به وجود آمدن ناملایمات چه میزان بوده است. همچنین باید مشخص کنیم که پیروان هر یک از ادیان و مکاتب، چه سهمی در به وجود آوردن این مصائب بشری داشته‌اند.

پیشینه

در زمینه تاریخ جنگ‌های اسلام و مسیحیت تا کنون کتاب‌های متعددی به قلم تحریر درآمده است. قرآن مجید آیات زیادی درباره جنگ‌های اسلامی بیان فرموده و صرفاً به ۱۶ جنگ اشاره کرده است. در میان مورخان اسلامی، بیشتر سیره‌نویسان به شرح مبسوط جنگ‌های زمان پیامبر و فتوحات زمان خلفا پرداخته‌اند. از جمله ابن اسحاق در کتاب سیرت رسول الله، شاگردش ابن هشام در السیره النبویه، ابن اثیر در الکامل فی التاریخ، یعقوبی در تاریخ یعقوبی، طبری در تاریخ الامم و الملوک و بلاذری در فتوح البلدان و واقدی در المغازی شرح مبسوطی از جنگ‌های صدر اسلام بیان کرده‌اند. مورخان معاصر نیز همچون آیت الله یوسفی غروی در موسوعه التاریخ الاسلامی و علامه جعفر مرتضی عاملی در کتاب الصحیح من سیره النبی الاعظم، به صورت تحلیلی جنگ‌های صدر اسلام را بررسی کرده‌اند.

در مسیحیت نیز کتاب مقدس بیش از ۳۰۰ جنگ را شرح داده و آمار مبسوطی از میزان تلفات و خسارات وارده به طرفین جنگ را آورده است. مفسران مطرح مسیحی نیز شرح مبسوطی از جنگ‌های کتاب مقدس ارائه کرده‌اند و الاهدان‌های

مسیحی نیز مکتوبات زیادی در این زمینه دارند؛ از جمله سوسان نیدیچ در کتاب جنگ در کتاب مقدس عبری مطالعه در اخلاق خشونت^۱ و جمعی از نویسندگان در کتاب جنگ مقدس در کتاب مقدس: اخلاق مسیحی و مشکل عهد عتیق^۲ به بحث و بررسی جنگ‌های کتاب مقدس عبری پرداخته‌اند. البته در این تحقیقات کمتر به ذکر آمار کلی از جنگ‌های تاریخی پرداخته شده است. از همین رو لازم بود تا در یک تحقیق جدید به بررسی جنگ‌های تاریخ اسلام و مسیحیت و ارائه آمار از این جنگ‌ها پرداخته شود.

شیوه تحقیق

در این تحقیق در ابتدا توضیح مختصری از شرح جنگ‌های موجود در متون مقدس و تاریخ مکتوب اسلام و مسیحیت داده شده است. از آنجا که هدف تحقیق، ارائه آمار کلی از جنگ‌های اسلام و مسیحیت بوده، از ذکر جزئیات جنگ‌ها خودداری شده است و بیشتر تمرکز تحقیق بر ارائه آمارهای مستند و کلی از جنگ‌های تاریخی است؛ لذا در پایان هر فصل آمار کلی از تلفات، اسرا، خسارات وارده به هر یک از طرفین، هدف وقوع جنگ، دفاعی یا تهاجمی بودن جنگ، مورد تأیید خداوند بودن یا نبودن جنگ، تاکتیک‌ها و شیوه‌های اخلاقی و یا غیر اخلاقی مورد استفاده در مبارزه و کشتن دشمن ذکر شده است تا خواننده بتواند نگاهی مروری بر تمامی جنگ‌های مطرح شده بیندازد و بتواند آماری کلی از تمام جنگ‌ها آن بخش به دست آورد. در پایان هر فصل نیز یک آمار کلی از تمام جنگ‌های مکتوب در متون

1. Niditch, Susan, War in the Hebrew Bible: A Study in the Ethics of Violence, Oxford University (1993).
2. Thomas, Heath., Thomas, Heath A. Paul Copan, Jeremy Evans, Holy War in the Bible: Christian Morality and an Old Testament Problem, IVP Academic.

مقدس مسیحی و اسلامی ذکر شده است. خواننده می‌تواند یک آمار کلی از میزان تلفات، خسارت، اسرا، و دفاعی یا هجومی بودن، مورد تأیید خداوند بودن یا نبودن، علت وقوع، شیوه کشتار و تاکتیک‌های جنگی مورد استفاده و شهرهای پاکسازی شده را ببیند. همچنین خواننده در این آمار از اعتبار تاریخی جنگ‌ها و حداقل و حداکثر میزان تلفات و میانگین آنها آگاهی می‌یابد. بدون این آمارهای کلی، خواننده امکان درک دقیق از جنگ‌های متعدد به دست نمی‌آورد، همچنین برای آنکه خوانندگان محترم درک بهتری از نقشه و وضعیت مناطق جنگی به دست آورند، حتی الامکان نقشه‌های مرتبط با جنگ‌ها، ارائه شده است.

این تحقیق از دو بخش اساسی تشکیل شده است. بخش اول صرفاً به تعیین جنگ‌های متون مقدس ادیان می‌پردازد. از آنجا که متن مقدس مسیحیان عهدین است؛ لذا در بخش اول فقط به جنگ‌های مذکور در عهدین پرداختیم. البته در این بررسی جنگ‌های ذکر شده در کتاب‌های اپوکریفا یا قانون ثانی را نیز آورده‌ایم؛ چراکه عموم مسیحیان (کاتولیک و ارتدکس) این کتاب‌ها را به‌عنوان متن مقدس می‌پذیرند.

معیار ما در اسلام قرآن و روایات معتبر بوده است؛ از همین رو در این تحقیق تمامی جنگ‌های مشروعی که در قرآن و روایات تاریخی آمده‌اند را بازخوانی کرده‌ایم. در بخش جنگ‌های ذکر شده در قرآن و کتاب مقدس مشکلی در استناد نداشتیم؛ زیرا قرآن برای مسلمانان و کتاب مقدس برای مسیحیان حجیت استنادی دارند؛ ولی در نقل جنگ‌های نقل شده در منابع حدیثی اسلامی با مشکل اعتبار اسناد روبه‌رو بودیم. گاهی برخی از جنگ‌های نقل شده در صدر اسلام سند معتبری نداشتند و برای بررسی دقیق نیاز بود که استناد این جنگ‌ها بررسی شود؛ لذا بررسی اعتبار این جنگ‌ها بخشی از حجم کتاب را به خود اختصاص داده است. البته اما در عین حال تلاش کرده‌ایم ضمن بررسی تاریخی، رعایت اختصار در این بحث شده

باشد. در این پژوهش، آمارهای نقل‌های معتبر را در کنار آمارهای نقل‌های ضعیف و غیر معتبر آورده‌ایم.

یکی از مشکلات پیش روی این پژوهش، تفاوت دیدگاه‌های فرقه‌های مختلف اسلام و مسیحیت بود؛ مثلاً برای بررسی جنگ‌های کتاب مقدس بین کاتولیک‌ها و پروتستان‌ها اختلاف نظر وجود دارد و پروتستان‌ها کتاب‌های قانون ثانی و یا اپوکریفا را مقدس و قانونی نمی‌دانند یا در نقل تاریخ اسلام، گاهی بین شیعه و سنی اختلاف دیدگاه وجود دارد. در این تحقیق تلاش شده این تفاوت دیدگاه‌ها لحاظ شود؛ اما در بررسی مسیحیت دیدگاه کاتولیک و در بررسی اسلام دیدگاه شیعه بیشتر مورد تأکید قرار گرفته است. برای آنکه بی‌طرفی تحقیق حفظ شود، به نقل جنگ‌های روایت شده در متون مقدس بسنده نکردیم و دیدگاه‌های مفسران و مورخان دو دین اسلام و مسیحیت را نیز درباره این جنگ‌ها بررسی کردیم.

هدف

هنگامی که مشغول تدوین و ویراستاری این اثر بودم، در تدریس‌ها و گفت‌وگوهای بین ادیانی‌ای که داشتم، با سؤالات زیادی در زمینه جنگ در اسلام و مسیحیت روبه‌رو شدم و وقتی به‌طور مستند آمار تلفات جنگ‌ها و نقش الله یا یهوه را در فرماندهی جنگ‌های مذکور در متون مقدس اسلام و مسیحیت و میزان اخلاق‌مدارانه بودن یا نبودن جنگ‌ها را با مخاطبینم در میان می‌گذاشتم، متوجه اثربخشی شگرف این روش در اقناع مخاطب می‌شدم.

مطالعه این اثر خواننده را قادر می‌سازد به‌طور مستند تمامی جنگ‌های صدر اسلام و مسیحیت را بازشناسی کند و آمار دقیقی از میزان تلفات و خسارات این جنگ‌ها به دست آورد و میزان تلفات و خسارات این جنگ‌ها را با یکدیگر مقایسه

کند. همچنین قادر خواهد بود دفاعی یا هجومی بودن جنگ‌ها و علل وقوع درگیری‌ها و شیوه‌های جنگی مورد استفاده در جنگ‌های روایت شده در متون مقدس اسلام و مسیحیت را به دست آورد و میزان تطابق این جنگ‌ها با حقوق بشردوستانه را مقایسه کند. مخاطب پس از مطالعه این اثر می‌تواند دفاعیه‌ها و انتقاداتی که به جنگ‌های تاریخی اسلام و مسیحیت می‌شود را تحلیل کند و نقش پیروان هر یک از ادیان را در ایجاد جنگ و خشونت‌های بزرگ در طول تاریخ مکتوب بشر به دست آورد. در نتیجه پاسخ بسیاری از اشکالات، انتقادات و ادعاهایی که در خصوص ادیان مطرح می‌شود را به صورت تحلیلی و مستند به دست آورد.

ممکن است جهت رعایت حجم اثر نتوانسته باشیم به صورت موشکافانه و دقیق تمامی جنگ‌ها را مورد بررسی قرار دهیم اما این پژوهش حرف‌های زیادی را برای اولین بار به خوانندگان ارائه می‌کند. طبعاً این پژوهش پایان راه بررسی تاریخ جنگ در اسلام و مسیحیت نیست و ده‌ها کار انجام نشده در این زمینه وجود دارد که محققان می‌توانند درباره آنها قلم بزنند. در حالت ایده‌آل می‌توان یک دانشنامه بزرگ و محققانه از جنگ‌های تاریخ بشریت، به خصوص اسلام و مسیحیت، تدوین کرد یا در موضوع برخی از جنگ‌ها، از جمله جنگ‌های مذهبی تاریخ اسلام و مسیحیت، پژوهش‌های عمیق و کاربردی‌ای ارائه نمود. از آنجا که مخاطبین این کتاب، بیشتر پژوهشگران حوزه ادیان هستند، تلاش شده ضمن حفظ جامعیت، محققانه بودن، مستند بودن و کاربردی بودن پژوهش، حجم کتاب متناسب با نیاز مخاطبان حفظ شود و تحقیق‌های عمیق‌تر را به پژوهش‌های بعدی موکول نماید.

در تدوین این اثر جمعی از محققان و پژوهشگران همکاری داشتند. بخش اصلی پژوهش را سرکار خانم آزاده شیرودی متقبل شدند. همچنین اساتید ارجمند سید علی مرکبی، فرید دهدار در این زمینه همکاری داشتند و همچنین اساتید گرامی

مرتضی یگانه، مرتضی رضوانی زاده و محمد رضا شفاهی، عباس روزبهانی، محمد ضیاء توحیدی در فرایند تکمیل این اثر همکاری داشتند. از نظرات اساتید و محققان گران قدر در این خصوص استفاده شده است. همچنین حجت الاسلام والمسلمین محمد تقی سبحانی و حجت الاسلام والمسلمین جواد باغبانی زحمت ارزیابی این اثر را متقبل شده اند. جا دارد از تمامی این اساتید و برادر ارجمند جناب آقای محمد حسین هاشمی که در فرایند چاپ و نشر اثر مجدانه کوشیده اند قدردانی و تشکر ویژه داشته باشم.

محمد کاشانی